

Research Articles

Participation Of the People in Driving Thai Tourism Industry Policy in Pathum Thani Province

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรม

การท่องเที่ยวไทย ในจังหวัดปทุมธานี

สมบุญ กว้างทุ่ง^{1*}

Somboon Kwangtung^{1*}

1. นักวิชาการอิสระ

1. Independent scholar. Thailand. Email: stdunvst@gmail.com

*Corresponding Author E-mail: stdunvst@gmail.com

Received: May 12, 2026; Revised: July 10, 2026; Accepted: August 15, 2026

Abstract

The research objective were: 1) investigate the extent of public participation in driving thai tourism industry policy in Pathum Thani Province; and 2) Compare public participation based on personal factors in driving thai tourism industry policy in Pathum Thani Province. This research was a quantitative researcher. The population referred to the 1,846,851 residents living in the area of Pathum Thani Province. The data were collected from 400 residents by applying the Taro Yamane reliable sample size calculation method. Simple randomization questionnaires were deployed to obtain data. The statistical values were analyzed from the data of percentages standard deviation t-test and F-test (One-way ANOVA).

The results found that: 1) Overall participation of the public in driving thai tourism industry policy in Pathum Thani Province had a mean value at a high level. When considering each item, the results were generally high, sorted from high to low as follows: participation in decision-making, followed by participation in operations respectively, participation in benefits reception, and lastly participation in performance evaluation; and 2) Personal factors such as gender, age, occupations, and different incomes Participate in the administration of Pathum

Thani Province. no different and personal factors of different education level Participate in the administration of Pathum Thani Province. is different.

Keywords: The Participation, Tourism Industry Policy, Policy Driving

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานีรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1,846,851 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน่ การสุ่มอย่างง่าย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีทดสอบ และค่าเอฟทดสอบ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ และ (2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน และปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, นโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, การขับเคลื่อนนโยบาย

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย โดยสร้างรายได้ การจ้างงาน และการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ข้อมูลบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (Tourism Satellite Account: TSA) ระบุว่า ในปี พ.ศ. 2562 การท่องเที่ยวสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการท่องเที่ยว (Tourism Gross Domestic Product: TGDGP) มูลค่า 3,005,552 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 17.79 ของ GDP (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) ด้วยศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยจึงกำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565)

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566–2570) มุ่งยกระดับการท่องเที่ยวสู่การเติบโตที่มีคุณค่า ยืดหยุ่น ยั่งยืน และมีส่วนร่วม โดยให้ความสำคัญกับการกระจายประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่พื้นที่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ และการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในห่วงโซ่อุปทาน การท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงนโยบายระดับชาติกับการปฏิบัติในระดับพื้นที่ เนื่องจากประชาชนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีความรู้เกี่ยวกับบริบทและความต้องการของชุมชนโดยตรง การมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล สามารถสนับสนุนให้การพัฒนาสอดคล้องกับบริบทพื้นที่และเกิดความเป็นเจ้าของร่วม (Phramaha Prakasit Sirimedho, 2013) จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดปริมณฑลที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวจากความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และแหล่งเรียนรู้ ประกอบกับมีความเชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจและการเดินทางกับกรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตาม การมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายมิได้หมายความว่าพัฒนาจะเกิดขึ้นอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน หากขาดกลไกที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม

การวิจัยอยู่ที่ความจำเป็นในการทำความเข้าใจว่า ประชาชนในระดับพื้นที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร และการมีส่วนร่วมดังกล่าวสามารถสนับสนุนการนำนโยบายการท่องเที่ยวระดับประเทศไปสู่การปฏิบัติในบริบทของจังหวัดปทุมธานีได้อย่างไร โดยเฉพาะภายใต้เป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นความยั่งยืนและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายการท่องเที่ยวไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารจัดการภาครัฐและการพัฒนาพื้นที่ โดยเฉพาะการกำหนดและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและทรัพยากรของประชาชนในพื้นที่ แนวคิดดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่เพียงการเปิดโอกาสให้ประชาชนรับทราบข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ การดำเนินงาน การได้รับประโยชน์ และการติดตามประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม Arnstein (1969) เสนอแนวคิด “บันไดการมีส่วนร่วมของประชาชน” (Ladder of Citizen Participation) โดยอธิบายว่าการมีส่วนร่วมมีระดับแตกต่างกันตามระดับอำนาจที่ประชาชนมีต่อการตัดสินใจ ตั้งแต่ระดับที่ประชาชนแทบไม่มีอำนาจในการกำหนดผลลัพธ์ ไปจนถึงระดับที่ประชาชนมีอำนาจร่วมตัดสินใจและสามารถควบคุมกระบวนการได้ แนวคิดดังกล่าวมีนัยสำคัญต่อการศึกษาการมีส่วนร่วม เพราะชี้ให้เห็นว่า “การมีส่วนร่วม” ไม่ควรถูกพิจารณาจากเพียงการเข้าร่วมกิจกรรม แต่ควรพิจารณาถึงระดับอิทธิพลและอำนาจในการกำหนดทิศทางของกระบวนการด้วย สำหรับการศึกษาครั้งนี้ แนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) มีความเหมาะสมต่อการนำมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม เนื่องจากเสนอให้พิจารณาการมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย” หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนในจังหวัดปทุมธานีเข้าไปมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนนโยบายและการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ ตั้งแต่การร่วมกำหนดประเด็นและแนวทางการพัฒนา การร่วมดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ การได้รับและร่วมสร้างประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยว ตลอดจน การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน โดยมุ่งให้การพัฒนาการท่องเที่ยวตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่ เกิดความเป็นธรรมในการกระจายประโยชน์ และนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืน

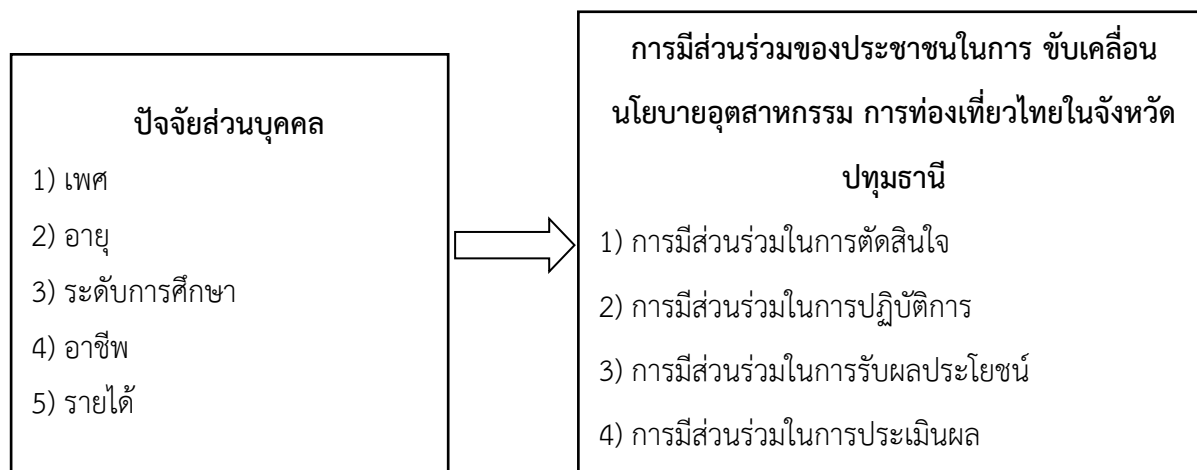
แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายการท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวส่งผลต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ จึงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การบริหารจัดการ และการแบ่งปันผลประโยชน์ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับองค์การสหประชาชาติที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566–2570) ที่เน้นการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น ภาควิชาการ และภาคประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการกำหนดและขับเคลื่อนนโยบายการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่

กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การตลาด ตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและชุมชนในพื้นที่ โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2550) ได้เสนอแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรม การเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว การยกระดับสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย การสร้างความร่วมมือกับพื้นที่อื่น และการใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกควบคู่กับการเชื่อมโยงธุรกิจชุมชน เมื่อพิจารณาแนวทางดังกล่าวร่วมกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่จำเป็นต้องอาศัยประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นเจ้าของทรัพยากรทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและดำเนินการด้านการท่องเที่ยวจึงช่วยให้การพัฒนาสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ลดความขัดแย้งระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเพิ่มโอกาสในการกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมุ่งศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ศึกษาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยคัดเลือกตัวแปรให้เหมาะสมกับองค์กร ตามลักษณะและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ และ 5) รายได้

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen and Uphoff, 1980)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1,846,851คน (ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2568) 2) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยจึงดำเนินการสุ่มกลุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน จากสูตรของทาร์โร ยามาเน่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) รวมทั้งนำแบบสอบถามในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงให้แบบสอบถาม มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ และ 5) รายได้

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) จัดอันดับ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) (บุญธรรมกิจปริดาภิรตสุทธิ, 2551) โดยผู้ศึกษากำหนดระดับค่าคะแนนของช่วงเป็น

5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

ค่าคะแนน 5 หมายความว่า มากที่สุด

ค่าคะแนน 4 หมายความว่า มาก

ค่าคะแนน 3 หมายความว่า ปานกลาง

ค่าคะแนน 2 หมายความว่า น้อย

ค่าคะแนน 1 หมายความว่า น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ โดยลักษณะคำถามที่ใช้จะเป็นคำถามปลายปิด (Closed-ended Questions)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล
2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล
3. จัดหมวดหมู่ของข้อมูล เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาคิดคะแนนและวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่คำนวณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	260	65.00
ชาย	140	35.00
รวม	400	100.00
อายุ		
น้อยกว่า 20		
21 – 30 ปี	58	14.50
31 – 40 ปี	131	32.75
41 – 50 ปี	112	28.00
มากกว่า 51 ปี	99	24.75
รวม	400	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	344	86.00
ปริญญาตรี	42	10.50
ปริญญาโท	10	2.50
ปริญญาเอก	4	1.00
รวม	400	100.00
อาชีพ		

เกษตรกร	245	61.25
รับราชการ	26	6.50
รับจ้างทั่วไป	82	20.50
ธุรกิจส่วนตัว	37	9.25
อื่นๆ...	10	2.50
รวม	400	100.00
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	282	70.50
10,001 – 20,000 บาท	92	23.00
20,001 – 30,000 บาท	12	3.00
30,001 – 40,000 บาท	7	1.75
มากกว่า 40,001 บาท	7	1.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน โดยการแจกแจงจำนวนและค่าร้อยละ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.75 มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 86.00 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 61.25 มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 282 คน คิดเป็น ร้อยละ 70.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยในจังหวัดปทุมธานี

ลำดับ	ด้านการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ระดับการมีส่วนร่วม
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.13	มาก
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	4.02	มาก
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.90	มาก
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.33	มาก
รวม	การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวม	3.84	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย

ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 4.13) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X}$ = 4.02) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}$ = 3.90) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}$ = 3.33) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานีไม่แตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง ส่วนประชาชนที่มี ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากระดับการศึกษามีผลต่อความรู้ ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และความสามารถในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะทางเกี่ยวกับนโยบายการท่องเที่ยวสรุป ปัจจัยด้านเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ไม่ส่งผลให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ขณะที่ ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 4.13) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X}$ = 4.02) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}$ = 3.90) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}$ = 3.33) สอดคล้องกับ จิตตานันท์ มีทิต และพัทธ์ธีรา ผดุงศ์ (2565) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาเขื่อนก๊วลม จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเขื่อนก๊วลมทั้งหมด 4 ด้านด้วยกัน คือ 1) ด้านการตัดสินใจประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวภายในเขื่อน 2) ด้านการปฏิบัติงานโครงการประชาชนในท้องถิ่นได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการของหน่วยงานภาครัฐ ในทุกมิติทั้งโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวหรือการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่การท่องเที่ยวต่างๆ 3) ด้านการรับผลประโยชน์ ประชาชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์อยู่สองลักษณะ ได้แก่ การรับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในเขื่อนและผลประโยชน์ด้านการใช้น้ำเพื่อการประกอบเกษตรกรรม 4) ด้านการประเมินผล คือ กิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมชลประทาน และกรมธนารักษ์ เป็นต้น ที่เข้ามารับผิดชอบและ

เป็นผู้ประเมิน ส่วนประชาชนในท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมิน คือ การเข้าร่วมประชุมและเสนอข้อคิดเห็นต่างๆ ผ่านการดำเนินงานโครงการของหน่วยงานภาครัฐ และสอดคล้องกับ ชัยชนะ สีสมนุ สุรวุฒิสายบุตร และสุเทพ ความรัมย์ (2567) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอเสถียร จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรของ ชุมชนร่วมกับส่วนงานท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประชาชน ในชุมชนมีการประชุม ร่วมวางแผน และประสานงานกับ หน่วยงานท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ (3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม พัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นร่วมกัน (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม กับ ส่วนงานท้องถิ่นในการติดตามผลประเมินผล การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานีประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ต่างกันมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนในจังหวัดปทุมธานี ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกัน สอดคล้องกับ (ขนิษฐา ชัยบิล, 2563) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริม การท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม ในภาพรวมเมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำบลที่อาศัยอยู่ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศ และอายุ ไม่มีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับ (พระชัยภัค ชยเมธี (พาลี), ผศ.ดร.ชาญชัย ฮวดศรี, 2564) ศึกษา นโยบายทางการเมืองในการส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อนโยบายทางการเมืองในการส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรอบบึงแก่นนคร จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

สรุป

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีบทบาทในกระบวนการขับเคลื่อนนโยบายการท่องเที่ยวในระดับที่ค่อนข้างเข้มแข็ง โดยมีส่วนร่วมในทุกมิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มองว่าประชาชนควรมีบทบาทอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการนโยบาย มิใช่จำกัดอยู่เพียงการรับรู้หรือการได้รับประโยชน์จากนโยบายเท่านั้น ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีระดับสูงสุด ขณะที่การมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีระดับต่ำที่สุด จึงสะท้อนถึงช่องว่างของกระบวนการมีส่วนร่วมที่ควรได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีบทบาทในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลลัพธ์ของนโยบายการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ สำหรับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกันไม่ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ในขณะที่ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการศึกษามีความสำคัญต่อศักยภาพในการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายการท่องเที่ยว อาจเนื่องมาจากระดับการศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเข้าถึงและทำความเข้าใจข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ประเด็นเชิงนโยบาย การแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ดังนั้น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพและความรู้ด้านนโยบายการท่องเที่ยวควบคู่กับการสร้างช่องทางการมีส่วนร่วมที่เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม

ในเชิงวิชาการ ผลการศึกษานี้ช่วยขยายความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในบริบทระดับพื้นที่ โดยเฉพาะการยืนยันความสำคัญของการมีส่วนร่วมในฐานะองค์ประกอบของกระบวนการนโยบายที่ครอบคลุมตั้งแต่การตัดสินใจ การปฏิบัติการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ขณะเดียวกัน ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่าความแตกต่างด้านการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นประเด็นที่สามารถนำไปพัฒนากรอบแนวคิดและการศึกษาวิจัยในอนาคตเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำด้านศักยภาพการมีส่วนร่วมในนโยบายการท่องเที่ยวได้ กล่าวโดยสรุป การขับเคลื่อนนโยบายยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนควรเปลี่ยนจากแนวทางที่ประชาชนเป็นเพียงผู้รับนโยบายไปสู่กระบวนการที่ประชาชนมีบทบาทเป็นผู้ร่วมกำหนด ดำเนินการ ติดตาม และประเมินผลนโยบายอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการยกระดับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผลและการลดข้อจำกัดที่เกิดจากความแตกต่างด้านการศึกษา แนวทางดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างความเป็นเจ้าของนโยบายของประชาชน เพิ่มความสอดคล้องระหว่างนโยบายกับบริบทของพื้นที่ และสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานีให้มีความครอบคลุม มีส่วนร่วม และยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะงานวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ควรสื่อสารทำความเข้าใจกับประชาชนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์
2. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในจังหวัดปทุมธานี เป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการตัดสินใจขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี
3. ควรส่งเสริมให้ประชาชนในจังหวัดปทุมธานี ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานต่างๆ อีกทั้งยังได้เข้ามาวางแผน กำกับดูแล ตรวจสอบ การขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานีได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานี
2. ควรทำการวิจัยรูปแบบอื่นโดยมีการเก็บข้อมูลในเชิงลึก เพื่อทราบข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดปทุมธานีให้มีความชัดเจนตามความคาดหวังของประชาชนมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในจังหวัดอื่นๆ เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). *แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566–2570)*.

- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). *รายงานสรุปการจัดทำบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2562 ภายใต้การจัดทำโครงการพัฒนาและจัดทำบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ขนิษฐา ชัยบิล, สามารณ อัยกร, และละมัย ร่มเย็น. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 17(79), 158–170.
- จิตตานันท์ มีทิศ และพัทธ์ธีรา ผัดวงศ์. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาเขื่อนกิ่วลม จังหวัดลำปาง. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(3), 121–130.
- ชัยชนะ สีละมุน, สุรวุฒิ สายบุตร, และสุเทพ ความรัมย์. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านร่อนทอง ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 2(1), 19–30.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). *การเขียนรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์.
- พระชัยภัก ขยเมธี (พาลี) และชาญชัย ฮวดศรี. (2564). นโยบายทางการเมืองในการส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรอบบึงแก่นนคร จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Buddhist Education and Research*, 7(2), พฤษภาคม–สิงหาคม 2564.
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224. <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World Development*, 8(3), 213–235. [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(80\)90011-X](https://doi.org/10.1016/0305-750X(80)90011-X)
- Sirimedho, P. P. (2013). *Participation of people in community development of sufficiency economy village of Ban Klong Mai Community, Sampran District, Nakhonpathom Province*. Master's thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.